

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

18 december 2020

- **Het perspectiefbesluit in de jeugdbescherming**

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Adviesvragen	4
1.3 Werkwijze	5
1.4 Leeswijzer	5
2 Het perspectiefbesluit	6
2.1 Wat is een perspectiefbesluit?	6
2.2 Hoe komt het besluit tot stand?	6
2.3 Gevolgen van het perspectiefbesluit	7
3 Knelpunten	8
3.1 Rechtspositieregeling ouders en kind ontbreekt	8
3.2 Het doel van de maatregelen wordt niet meer nagestreefd	9
4 Aanbevelingen	10
Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen	11
Bijlage 2 Geraadpleegde stukken	12

Samenvatting

Kan het uit huis geplaatste kind weer thuis wonen en verder opgroeien bij zijn ouders? Of ligt dit perspectief van het kind elders? Hierover neemt de Gecertificeerde Instelling, die de uithuisplaatsing uitvoert, een zogeheten perspectiefbesluit. Het perspectiefbesluit is een interne aangelegenheid van de Gecertificeerde Instelling. Indien de Gecertificeerde Instelling besluit dat het perspectief niet bij de ouders ligt, heeft dit ingrijpende gevolgen voor het gezin: ouders en kind worden (blijvend) van elkaar gescheiden. De RSJ signaleert drie knelpunten bij het perspectiefbesluit:

- Ouders en kind beschikken niet over een rechtsmiddel om het perspectiefbesluit te laten toetsen door de kinderrechter. In de praktijk kan het maanden duren voordat het perspectiefbesluit op een zitting bij de kinderrechter over de verlenging van de ondertoezichtstelling en/of de uithuisplaatsing wordt besproken. Intussen heeft het perspectiefbesluit tot ingrijpende wijzigingen (in de hulpverlening) geleid.
- Ouders en kind worden soms wel, maar soms ook onvoldoende betrokken en gehoord over het (te nemen) perspectiefbesluit. Ouders en kind lijken onvoldoende op de hoogte van het genomen perspectiefbesluit en de consequenties van dit besluit.
- Na een perspectiefbesluit waarin wordt besloten dat het kind niet meer terug naar huis kan, wordt niet altijd overgegaan tot (het verzoeken van) de maatregel tot gezagsbeëindiging. Dit is problematisch omdat het doel van de maatregelen van ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing, namelijk het werken aan thuisplaatsing door hulp en steun te bieden aan ouder en kind, niet meer wordt nagestreefd, terwijl deze maatregelen in de praktijk wel worden gecontinueerd.

De RSJ acht het van belang dat een perspectiefbesluit, vanwege de verstreckende gevolgen voor het privéleven en familie- en gezinsleven van ouders en kind, met rechtswaarborgen is omkleed. Op dit moment ontbreekt een adequate rechtspositieregeling voor betrokkenen. Daarom dient het perspectiefbesluit een formele (wettelijke) status te krijgen waaraan een procedure bij de kinderrechter is gekoppeld. Dan kan ook geregeld worden door wie het besluit wordt genomen, hoe het moet worden gemotiveerd, op welke wijze ouders en kind hierbij betrokken worden en hoe het aan hen wordt medegedeeld.

De RSJ doet de volgende aanbevelingen over de totstandkoming en de toetsing van het perspectiefbesluit:

- Realiseer een rechtspositieregeling voor ouders en kind.
- Leg wettelijk vast dat het perspectiefbesluit binnen drie maanden ter toetsing wordt voorgelegd aan de kinderrechter.
- Voorzie het perspectiefbesluit van een motivering, waarbij de belangen van ouders en kind zorgvuldig zijn afgewogen. Waarborg in de procedure het recht van de ouders en het kind om gehoord te worden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Kan een kind (weer) thuis wonen bij zijn ouders die het ouderlijk gezag hebben¹ of ligt het perspectief van het kind elders? Over die vraag buigt een Gecertificeerde Instelling² (hierna: GI) zich wanneer een kind uit huis is geplaatst. Het besluit van de GI over de plaats waar het kind opgroeit tot aan zijn volwassenheid heet het perspectiefbesluit.³

Wanneer de GI besluit dat het perspectief niet meer thuis bij de ouders ligt, heeft dit ingrijpende gevolgen voor het gezin: ouders en kind worden (blijvend) van elkaar gescheiden. Het kind zal ergens anders opgroeien.⁴ Wanneer ouders en/of kind het niet eens zijn met dit genomen perspectiefbesluit is er voor hen echter geen mogelijkheid om een rechtsmiddel in te stellen tegen dit besluit van de GI.⁵

Kinderrechters hebben tegenover de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) zorgen geuit over de rechtspositie van ouders en kind met betrekking tot het perspectiefbesluit.⁶ Juristen en wetenschappers signaleren deze knelpunten ook. Dit was voor de RSJ aanleiding om een advies over het perspectiefbesluit uit te brengen.

1.2 Adviesvragen

Dit advies richt zich op het perspectiefbesluit waarbij de terugkeer van het kind naar de ouders volgens de GI niet mogelijk is. De rechtspositie van ouders en kind(eren) op wie het perspectiefbesluit betrekking heeft, staat in dit advies centraal. De volgende vragen zullen in dit advies aan de orde komen:

- Wat is een perspectiefbesluit, wie neemt dit besluit en hoe komt het tot stand?
- Wat zijn de gevolgen van het perspectiefbesluit voor ouders en kind?
- Hoe is de rechtspositie van ouders en kind bij het perspectiefbesluit geregeld?

¹ Voor de leesbaarheid van dit advies wordt met de term ouders, de 'ouder(s) met ouderlijk gezag' bedoeld. Dit zijn de ouders die verantwoordelijk zijn voor de verzorging en opvoeding van het kind. Waar 'ouders' staat, kan ook 'ouder' gelezen worden.

² Gecertificeerde Instellingen zijn instellingen die van overheidswege gecertificeerd zijn om kinderbeschermingsmaatregelen uit te voeren.

³ Een andere veelgebruikte term is 'opvoedbesluit'. Voor de strekking van dit advies is voor de term perspectiefbesluit gekozen.

⁴ Het is de RSJ niet bekend hoeveel kinderen na een perspectiefbesluit elders en niet bij ouders opgroeien. De RSJ vermoedt dat het om een substantieel aantal gaat, gezien het aantal kinderen dat uit huis wordt geplaatst en het aantal kinderen dat (langer dan een jaar) in een pleeggezin verblijft.

⁵ Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186-188; Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 79 en 85-87.

⁶ Zie paragraaf 3.1.

1.3 Werkwijze

De RSJ heeft ten behoeve van dit advies drie expertbijeenkomsten georganiseerd. De RSJ heeft gesproken met gedragswetenschappers, kinderrechters, jeugdbeschermers, pleegzorgwerkers, juristen⁷, medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming, medewerkers van de Stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg en een wetenschapper.⁸ Daarnaast is relevante literatuur en jurisprudentie bestudeerd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe het perspectiefbesluit tot stand komt en wat de gevolgen van dit besluit zijn. Vervolgens komen in hoofdstuk 3 enkele knelpunten aan bod die de RSJ heeft gesignaleerd rondom het perspectiefbesluit. In hoofdstuk 4 worden aanbevelingen gedaan.

⁷ De juristen van de GI's – verenigd in een juristenoverleg bij Jeugdzorg Nederland – hebben de RSJ bovendien een gezamenlijke 'Juridische visie ten aanzien van het opvoedbesluit' toegezonden, d.d. 10 november 2020.

⁸ Zie voor de lijst van geraadpleegde deskundigen Bijlage I.

2 Het perspectiefbesluit

2.1 Wat is een perspectiefbesluit?

Een ondertoezichtstelling in combinatie met een uithuisplaatsing wordt uitgevoerd door een jeugdbeschermer⁹ die werkzaam is bij een GI. Gedurende de uithuisplaatsing van het kind onderzoekt de jeugdbeschermer of het kind terug naar huis kan en wordt een perspectiefbesluit genomen. Het perspectiefbesluit is een intern besluit van de GI, dat niet is vastgelegd in de wet.

2.2 Hoe komt het besluit tot stand?

Tijdens de uithuisplaatsing draagt de GI zorg voor hulp en steun aan ouders en kind.¹⁰ De ouder die het gezag uitoefent moet binnen een aanvaardbare termijn¹¹ weer in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen. Binnen de aanvaardbare termijn moet de GI een beslissing nemen over de vraag waar het kind verder zal opgroeien.¹² De GI ontleent de duur van deze aanvaardbare termijn aan de *Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming*.¹³ De *Richtlijn Uithuisplaatsing* schrijft voor een maximale duur van de uithuisplaatsing van een half jaar te hanteren voor minderjarigen in de leeftijd tot vijf jaar en een jaar bij minderjarigen ouder dan vijf jaar.¹⁴

⁹ In dit advies zal de term 'jeugdbeschermer' worden gebruikt. Andere veel voorkomende termen voor deze professional zijn: gezinsvoogd, gezinsmanager of jeugdprofessional.

¹⁰ De ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing hebben in beginsel een tijdelijk karakter. Eén van de doelen van de kindbeschermingsmaatregelen is de hereniging van ouders en het kind. Dit fundamentele uitgangspunt volgt uit vaste jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Dit herenigingsdoel zien we ook terug in het Nederlandse jeugdbeschermingsrecht. EHRM 10 september 2019, 37283/13, ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313 (*Strand Lobben e.a./Noorwegen*). Vanwege dit doel moet alles in het werk worden gezet om thuisplaatsing mogelijk te maken. Daarbij is het van belang dat zowel voldoende hulpverlening wordt ingezet, als dat ouders en het kind regelmatig omgang met elkaar hebben om thuisplaatsing te bevorderen, zie: Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 79, 81 en 88 en Van der Zon 2020, p. 163–164. De Inspecties IJenV en IGJ hebben eerder geconstateerd dat deze noodzakelijk geachte hulp niet of niet tijdig kon worden ingezet. De GI's hadden te maken met wacht- en/of instroomlijsten en/of zij werkten met een minimale variant waarin (in de eerste periode) vooral werd ingezet op het wegnemen van acute onveiligheid, maar niet op de uitvoering van een plan van aanpak om de structurele onveiligheid weg te nemen. Zie: Rapport IGJ en IJenV 2019, p. 24 en Voortgangsrapportage IGJ 2020, p. 5-6.

¹¹ De aanvaardbare termijn is door de wetgever geïntroduceerd met de inwerkingtreding van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen op 1 januari 2015. Met de term aanvaardbare termijn wordt beoogd het belang van stabiliteit en continuïteit in de opvoeding te versterken. De aanvaardbare termijn wordt ingevuld gelet op de persoon en ontwikkeling van de minderjarige. Het wordt enerzijds beredeneerd vanuit het specifieke belang van het kind en beschouwd als een pedagogische term, waarbij verschillende factoren tegen elkaar worden afgewogen. Anderzijds wordt uitgegaan van standaardtermijnen. Zie: Lünemann et al. 2018, p. 6.

¹² De ondertoezichtstelling is primair bedoeld als tijdelijke regeling. Zie: Van der Zon 2020, p. 339.

¹³ Volgens deze *Richtlijn* moet voor het verstrijken van de termijn een besluit omtrent het perspectief zijn genomen door de GI. Deze wordt de 'veldnorm' genoemd. De richtlijnen zijn niet vrijblijvend, maar ook niet bindend. Zie: *Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming* 2017, p. 25.

¹⁴ *Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming* 2017, p. 45–46.

Het nemen van het perspectiefbesluit is een interne aangelegenheid van de GI. De GI's bepalen hun eigen werkwijze, waardoor de werkwijze per GI verschilt.¹⁵ De beslissing waar het kind zal opgroeien komt doorgaans in een casuïstiekoverleg tot stand. Aan dit casuïstiekoverleg nemen jeugdbeschermers, een gedragsdeskundige en eventueel een teammanager deel.¹⁶ In dit overleg wordt de hulpverlening aan het gezin geëvalueerd en wordt gesproken over het vervolg van de uithuisplaatsing. De verantwoordelijke jeugdbeschermer legt een voorstel met betrekking tot het perspectief voor aan de deelnemers van het casuïstiekoverleg. Indien de minderjarige uit huis is geplaatst in een pleeggezin, adviseert de pleegzorgwerker de GI in haar besluitvorming.¹⁷

2.3 Gevolgen van het perspectiefbesluit

Indien het perspectief volgens de GI niet meer bij de ouders ligt, heeft dit grote consequenties voor ouders en kind. Het stimuleren van regelmatig contact tussen ouders en het kind zal geen prioriteit meer hebben.¹⁸ De hulpverlening aan ouders richt zich vooral op het invullen van de rol van ouder op afstand, terwijl de hulpverlening aan het kind gericht is op een toekomst in een pleeggezin of elders.¹⁹ Ouders en kind kunnen niets doen tegen dit besluit, aangezien zij geen rechtsmiddel hebben om op te komen tegen het perspectiefbesluit.²⁰

¹⁵ Zo is bij de ene GI het perspectiefbesluit gekoppeld aan de gezagsbeëindiging, terwijl dit bij een andere GI niet het geval is.

¹⁶ Het komt voor dat externe partijen voor dit overleg worden uitgenodigd, zoals de betrokken professionals van de pleegzorg- of jeugdhulpaanbieder.

¹⁷ De pleegzorgplaatsing wordt uitgevoerd door de pleegzorgwerker, onder verantwoordelijkheid van de pleegzorgaanbieder. Doorgaans adviseert de pleegzorgwerker op verzoek van de GI over het perspectief. De pleegzorgwerker heeft enkele maanden nodig voor het verrichten van onderzoek dat voorafgaat aan het advies aan de GI over het perspectief.

¹⁸ Uit gesprekken heeft de RSJ gesignaleerd dat het verminderen of stoppen van omgang de norm ijk te zijn. Zie: Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 79 en 85; Lünemann et al. 2018, p. 5.

¹⁹ Van der Zon 2020, p. 335.

²⁰ Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186–188; Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 79 en 85-87.

3 Knelpunten

3.1 Rechtspositieregeling ouders en kind ontbreekt

De RSJ signaleert een aantal knelpunten met betrekking tot de rechtspositie van ouders en kind bij het perspectiefbesluit.²¹

Ouders en kind beschikken niet over een rechtsmiddel om het perspectiefbesluit te laten toetsen, terwijl tegen andere (minder ingrijpende) beslissingen van de GI wel rechtsmiddelen openstaan, zoals de schriftelijke aanwijzing (art. 1:264 BW), de geschillenregeling over de uitvoering van de ondertoezichtstelling (art. 1:262b BW) en de beëindiging van de uithuisplaatsing (art. 1:265d lid 2 BW).²² De RSJ acht het ontbreken van een rechtsmiddel onwenselijk, omdat het maanden kan duren voordat het perspectiefbesluit op een zitting bij de kinderrechter wordt besproken.²³ Intussen heeft het perspectiefbesluit tot een ingrijpende wijziging in de hulpverlening geleid.²⁴

Het doel van de maatregelen van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing – namelijk werken aan terugkeer naar ouders door hulp te bieden aan ouders en kind – wordt niet meer nagestreefd als besloten is dat het kind niet binnen een aanvaardbare termijn terug naar huis kan. Ouders en kind krijgen doorgaans tussen het perspectiefbesluit en de zitting bij de kinderrechter geen hulp meer gericht op thuisplaatsing.²⁵ Door het ontbreken van hulp gericht op thuisplaatsing en de lange periode tussen het perspectiefbesluit en de eerstvolgende zitting bij de kinderrechter kan de aanvaardbare termijn in het gedrang komen. In de huidige situatie loopt het perspectiefbesluit daarmee vooruit op een beslissing die de kinderrechter zou moeten nemen.²⁶ Door een perspectiefbesluit eerder voor te leggen aan de kinderrechter blijft de aanvaardbare termijn in beeld.

De RSJ meent dat ouders en kind soms wel, maar soms ook onvoldoende betrokken en gehoord worden omtrent het (te nemen) perspectiefbesluit.²⁷ Ouders en kind lijken

²¹ Mede naar aanleiding van de gesprekken die de RSJ met de geraadpleegde deskundigen heeft gevoerd.

²² Het perspectiefbesluit kan volgens het Gerechtshof Amsterdam niet worden aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb waartegen bezwaar en beroep mogelijk is (Hof Amsterdam 1 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:912). Ook kan het perspectiefbesluit niet via de geschillenregeling (art. 1:262b BW) aan de kinderrechter worden voorgelegd (Rb. Rotterdam 26 augustus 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:10485).

²³ Het besluit komt pas ter sprake bij de eerstvolgende zitting bij de kinderrechter: bij de verlenging van de maatregel van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing of bij het verzoek tot gezagsbeëindiging. In de praktijk kan het echter enige tijd duren voordat dit verzoek tot gezagsbeëindiging door de jeugdbeschermer bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingediend. Ook kan het tot zes maanden duren voordat de Raad voor de Kinderbescherming start met het onderzoek naar de gezagsbeëindiging. Zie: Rapport IJenV 2018, p. 8.

²⁴ Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186; Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 79, 85-86.

²⁵ Van der Zon 2020, p. 19.

²⁶ Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186; Van Capelleveen & Van der Zon 2020, p. 80.

²⁷ Dit terwijl het perspectiefbesluit diep ingrijpt in het privéleven en familie- en gezinsleven van ouders en kind. Naarmate deze inbreuk op het privéleven en familie- en gezinsleven (art. 8 lid 1 EVRM) groter is, moet het besluitvormingsproces en de procedure omtrent deze inbreuk zorgvuldiger zijn. Zie: Van der Zon 2020, p. 172. Uit de *Richtlijn Uithuisplaatsing* volgt dat

onvoldoende op de hoogte te zijn van het perspectiefbesluit en de consequenties ervan.²⁸ De RSJ is van mening dat ouders en kind moeten worden gehoord voordat een dergelijk ingrijpend besluit wordt genomen.²⁹

3.2 Het doel van de maatregelen wordt niet meer nagestreefd

Na een perspectiefbesluit waarin wordt besloten dat het kind niet meer terug naar huis kan, wordt niet altijd overgegaan tot (het verzoeken van) de maatregel tot gezagsbeëindiging.³⁰ Dit is problematisch omdat het doel van de maatregelen van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing, namelijk het werken aan thuisplaatsing door hulp en steun te bieden aan ouder en kind, niet meer wordt nagestreefd, terwijl deze kindbeschermingsmaatregelen in de praktijk wel worden gecontinueerd.³¹

zowel de ouders als het kind zoveel mogelijk betrokken moeten worden bij de te nemen beslissingen rondom de uithuisplaatsing. Zie: *Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming* 2017, p. 52.

²⁸ De RSJ maakt dit op uit de gesprekken met de geraadpleegde deskundigen (Bijlage 1); Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186.

²⁹ Art. 12 lid 1 IVRK en art. 8 lid 1 EVRM; EHRM 3 september 2015, 10161/13, ECLI:CE:ECHR:2015:0903JUD001016113 (*M&M t. Kroatië*).

³⁰ Zie Lünemann et al. 2018, p. 7: "In het wetsartikel over gezagsbeëindiging (art. 1:266 BW) wordt de term 'aanvaardbare termijn' in spiegelbeeld van de ondertoezichtstelling geformuleerd. Wordt de minderjarige ernstig in zijn of haar ontwikkeling bedreigd en zijn de ouder(s) met gezag niet in staat om de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen binnen een aanvaardbaar te achten termijn, dan is gezagsbeëindiging het uitgangspunt." In bepaalde gevallen wordt het echter wenselijk geacht de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing te continueren. Gezagsbeëindiging wordt niet altijd in het belang van het kind geacht.; Laterveer, *FJR* 2020/41, p. 186-189.

³¹ *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3, p. 10.

4 Aanbevelingen

Tijdens een ondertoezichtstelling in combinatie met een uithuisplaatsing krijgen ouders en kind hulp en steun. De GI evalueert na verloop van tijd de hulpverlening en beziet of thuisplaatsing van het kind bij ouders mogelijk is. Als de GI van mening is dat thuisplaatsing niet mogelijk is, neemt de GI een perspectiefbesluit. De RSJ acht het van belang dat een perspectiefbesluit, vanwege de verstrekende gevolgen voor het privéleven en familie- en gezinsleven van ouders en kind, met rechtswaarborgen is omkleed. De RSJ doet enkele aanbevelingen over de totstandkoming en toetsing van het perspectiefbesluit. Het perspectiefbesluit dient een formele (wettelijke) status te krijgen waaraan een procedure bij de kinderrechter is gekoppeld. Daarbij zal ook geregeld moeten worden wie het besluit neemt, hoe het wordt gemotiveerd en op welke wijze ouders en kind hierbij betrokken worden.

De RSJ komt tot de volgende aanbevelingen:

- Realiseer een rechtspositieregeling voor ouders en kind.
- Leg wettelijk vast dat het perspectiefbesluit binnen drie maanden ter toetsing wordt voorgelegd aan de kinderrechter.³²
- Voorzie het perspectiefbesluit van een motivering, waarbij de belangen van ouders en kind zorgvuldig zijn afgewogen. Waarborg in de procedure het recht van de ouders en het kind om gehoord te worden.

³² In dit advies ligt de focus op het perspectiefbesluit van de GI waaruit blijkt dat terugkeer naar de ouders volgens de GI niet tot de mogelijkheden behoort.

Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen

H.M. de Boer MSc	Gedragswetenschapper/Orthopedagoog- Generalist, Jeugdbescherming West
Mr. dr. G.W. Brands-Bottema	Familie- en Jeugdrechter, Rechtbank Gelderland
F.Y. Chen	Gezinsmanager, Jeugdbescherming regio Amsterdam
C.J.A. Duyzer BSW	Kernfunctionaris/Raadsonderzoeker Raad voor de Kinderbescherming
Mr. I. Galama	Juridisch adviseur, Raad voor de Kinderbescherming
Mr. L. Goei	Senior jurist, Jeugdbescherming West
M. van de Guchte	Jeugdbeschermer, Jeugdbescherming West
Mr. J. Hellinga	Juridisch beleidsmedewerker, AKJ – vertrouwenspersonen in de jeugdhulp
Mr. E.E.A. van Kalveen	Senior rechter, Rechtbank Midden Nederland
Mr. M. van Kuilenburg	Teamvoorzitter Jeugd/rechter, Rechtbank Rotterdam
Mr. E. Lam	Juridisch adviseur jeugd
M.C. Lamper MSc	Vertrouwenspersoon, AKJ – vertrouwenspersonen in de jeugdhulp
Mr. B. Laterveer	Stafjurist, Rechtbank Den Haag
Drs. J.M.E.J. de Louw	Orthopedagoog/gedragskundige, Jeugdbescherming Gelderland
Mr. A.A.J. de Nijs	Jeugdrechter, Rechtbank Rotterdam
Mr. M.P.G. Rietbergen	Jeugdrechtadvocaat Rotterdam/Jeugdrechter plv. Rechtbank Amsterdam
E. van Rosevelt	Forensisch orthopedagoog /gedragsdeskundige, Juvent
M. Sanders	Gedragsdeskundige, Jeugdbescherming regio Amsterdam
Mr. I.J.M. Schepens	Advocaat in dienstbetrekking, Jeugdbescherming Gelderland
Drs. E. Schulze	Programmaleider pleegzorg en gezinsvormen, Levvel
L. Sneyder	Ambulant hulpverlener Pleegzorgteam Oost, Levvel
Drs. C.S. Terpstra	Gedragswetenschapper/GZ-psycholoog, Entrealindhout
Mr. dr. K.A.M. van der Zon	Universitair docent familierecht, Universiteit Leiden

Bijlage 2 Geraadpleegde stukken

Literatuurlijst

Van Capelleveen & Van der Zon 2020

N. van Capelleveen & K. van der Zon, 'Gezagsbeëindiging. Het kind tegenover de ouder?' in: M.R. Bruning, K.F.M. Klep & E.C.C. Punselie (red.), *De invloed van 30 jaar Kinderrechtenverdrag in Nederland. Perspectieven voor de rechtspraak* (Recht en Praktijk nr. PFR7), Deventer: Wolters Kluwer 2020.

Laterveer, FJR 2020/41, p. 185 - 189

B. Laterveer, 'De opvoedbeslissing', *FJR 2020/41*, p. 185 – 189.

Lünnemann et al. 2018

K. Lünnemann et al., *Tussenevaluatie Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen*, Utrecht: UCERF & Verwey Jonker Instituut 2018

Rapport IJenV 2018

Rapport Inspectie Justitie en Veiligheid, *De wachtlijst bij de Raad voor de Kinderbescherming*, 2018.

Rapport IGJ en IJenV 2019

Rapport Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Inspectie Justitie en Veiligheid, *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*, 2019.

Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming 2017

NVO, BPSW en NIP, *Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming*, 2017

Van der Zon 2020

K.A.M. van der Zon, *Pleegrechten voor kinderen. Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2020.

Voortgangsrapportage IGJ 2020

Voortgangsrapportage Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, *Voortgangsrapportage kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*, 2020.

Overige bronnen

Brief van het Juristenoverleg Jeugdzorg Nederland, 'Juridische visie ten aanzien van het opvoedbesluit', van 10 november 2020.

EHRM 3 september 2015, 10161/13, ECLI:CE:ECHR:2015:0903JUD001016113 (*M&M t. Kroatië*)

EHRM 10 september 2019, 37283/13, ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313 (*Strand Lobben e.a./Noorwegen*).

Hof Amsterdam 1 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:912.

Kamerstukken II 2008/09, 32015, nr. 3.

Rb. Rotterdam 26 augustus 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:10485.

